

Jak na školáky? Nastavit očekávání a chválit

KATEŘINA PERKNEROVÁ

Není snad třída, ve které by neseseděl žák, který má přechodný, nebo dlouhodobý problém s chováním. Neposlušností, vzdorem či nerespektováním pravidel reaguje například na rozvod svých rodičů, stěhování nebo špatné školní výsledky.

V českém prostředí většína učitelů na podobné projevy reaguje napomínáním, poznámkami a tresty. Někdy dítě ani neví, zač je káráno, protože mantinely nejsou jednoznačně vytyčené. Přitom sdílení požadovaných postojů je tím, co by mělo tvořit páteř dobrého klimatu v každé škole. Model PBIS (Podpora pozitivního chování dětí a žáků), který vznikl v 80. letech minulého století v USA, právě tomu napomáhá.

„Jde především o systém podpory a také nastavení pozitivních očekávání, do něhož se zapojuje celá škola,“ vysvětluje koordinátorka projektu Anna Kubíčková z České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání.

CO PO DĚTECH CHCEME

Aktuálně se do tříletého pilotního projektu zapojily ZŠ v Mostě-Chanově, Velvarech a Zelenči. V každé z nich funguje čtyřčlenný tým složený z učitelů, zástupců vedení a výchovného poradce či speciálního pedagoga. Ti po proškolení seznamují s metodikou PBIS nejen ostatní kolegy, rodiče, ale především žáky. „Všem dětem říkáme, co po nich chceme. Přijatá jednotná

pravidla se vztahují k bezpečí, odpovědnosti a vzájemné úctě, a to ve všech prostorách školy. Každý žák tak předem přesně ví, jak se mají učitelé i spolužáci chovat k němu a on k nim,“ popsala Deníku projekt Anna Preclíková, třídní učitelka sedmáků v ZŠ Zeleněč.

„Když jsem byla na stáži v Chicagu, překvapilo mě, jak efektivní může být naprosto jednoduché pravidlo, že na chodbách děti chodí zásadně vpravo nebo že když chce žák

při hodině něco říct, musí se přihlásit,“ líčí svoji zkušenost z kolébky PBIS Anna Kubíčková.

POVZBUZOVAT, NEKÁRAT

Důležitým prvkem výzkumně ověřených preventivních a intervenčních postupů je povzbuzování žáků. „Když nedochází k nežádoucím projevům chování, máme víc času na výuku a děti se lépe učí. Zatím musím říct, že žáci na nový způsob komunikace reagují velmi kladně,“ říká Preclíková. Za klíčové považuje přesunutí pozornosti na očekávané projevy chování než na to, co děti dělat nemají.

Kubíčková dodává, že poměr chválení a pozitivní motivace vůči napomenutím by měl být 5:1. Mezinárodní výzkumy ukazují, že systém celoškolských pravidel je bez dodatečných intervencí účinný na 80 procent žactva. Dalších 15 procent pak potřebuje cílenou pomoc, například formou dvacetiminutových mimotřídních sezení. Zbýlých pět procent dětí vyžaduje multidisciplinární přístup, do něhož se musejí zapojit specialisté.